

<startpagina> Overheidsinformatiemodel

Waarom een overheidsinformatiemodel?

Er is een (schijnbare) spraakverwarring over wat verstaan wordt onder gegevens en informatie. Dit kan gevolgen hebben voor het beheer en de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie. Het Overheidsinformatiemodel verduidelijkt de relaties tussen gegevens en informatie. Het Overheidsinformatiemodel brengt de werelden van [archiveren](#) en gegevensmanagement samen. Dit helpt in de samenwerking om elkaar te begrijpen, maar ook om te verhelderen dat veelal dezelfde doelen worden nagestreefd in zowel het gebruik van gegevens als informatie. Bijvoorbeeld de betrouwbaarheid van gegevens in een basisadministratie.

Voor wie is het overheidsinformatiemodel?

Het model is bedoeld voor iedereen die zich bezig houdt met duurzame toegankelijkheid van gegevens. Dit gaat om rollen die gaan over gegevens én informatie op verschillende plekken en niveaus in de organisatie. Denk aan gegevens- en informatiebeheerders, data- en informatiearchitecten, CDO's en CIO's en hun adviseurs.

Hoe gebruik ik het overheidsinformatiemodel?

Het model is een gespreksstuk. Het heeft niet de pretentie een precieze invulling te geven van overheidsinformatie op model-niveau. Eerder geeft het een conceptuele en algemene weergave van overheidsinformatie. Het is juist de bedoeling dat organisaties zich geprikkeld voelen om het model verder te verfijnen naar de eigen specifieke context, en hier ook binnen de organisatie het gesprek over te voeren.

Wat willen we aantonen met het overheidsinformatiemodel

Gegevens in welke vorm dan ook zijn overheidsinformatie en hierop zijn ook de vereisten van duurzame toegankelijkheid van toepassing. Bepalend is het feit dat ze zijn gecreëerd of ontvangen als onderdeel van de taakuitoefening van een overheidsorgaan. Dit is wettelijk verankerd in de Archiefwet. De vraag of het om informatie of gegevens gaat, is in het kader van duurzame toegankelijkheid en de Archiefwet eigenlijk niet relevant. Gegevens verschijnen namelijk niet zomaar. Ze worden verzameld of gecreëerd voor de uitvoering van een wettelijke taak. Waarom heb je die gegevens dan namelijk als overheid?

Hoe is het overheidsinformatiemodel opgebouwd?

Het Overheidsinformatiemodel beschrijft wat overheidsinformatie is en wat de verhouding is tussen gegevens en informatie onder de noemer van overheidsinformatie. Het is een gemeenschappelijk vertrekpunt voor informatie- en dataprofessionals. Dat ze elkaar begrijpen en één gemeenschappelijke taal kunnen spreken. De volgende objecten en hun onderlinge relaties zullen worden beschreven:

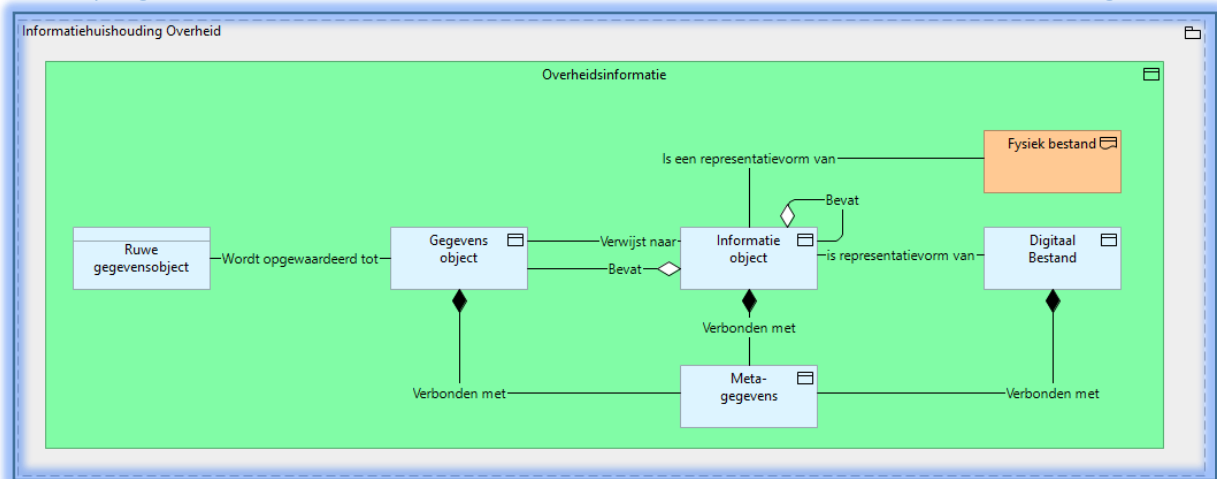
1. Overheidsinformatie binnen Informatiehuishouding
2. Het ruwe gegevensobject
3. Het gegevensobject
4. Het informatieobject

5. Metagegevens

Per dimensie zal worden beschreven welke objecten eronder vallen en wat de relatie is tussen die verschillende objecten.

CONCEPT

<Subpagina> Overheidsinformatie binnen Informatiehuishouding

Informatiehuishouding: Omvat het totaal aan regels, voorzieningen, activiteiten en processen gericht op de informatiestromen en op het beheer van overheidsinformatie. De informatiehuishouding ondersteunt de processen van overheidsorganisaties en waarborgt de democratische, juridische en historische waarden.

Om het handelen van overheidsorganisaties te kunnen reconstrueren moet de informatiehuishouding zo worden ingericht dat (digitale) overheidsinformatie, duurzaam toegankelijk is en blijft. Dit geldt vanaf het moment van creatie tot het moment dat de informatie niet meer nodig is, ook niet als cultureel erfgoed.

Informatiehuishouding ontfermt zich over vragen als:

- welke bewaartermijnen hanteren we voor informatie?
- Hoe maken we informatie toegankelijk voor (her)gebruik?
- Hoe zorgen we er voor dat informatie betrouwbaar is?

Gegevensmanagement: Betreft het integraal en beheerst verwerken van gegevens in een organisatie zowel op strategisch tactisch als operationeel niveau met als doel de gewenste kwaliteit en beschikbaarheid te realiseren om medewerkers en systemen voeden met de juiste gegevens zodat zij hun werk goed kunnen doen. Dit is het leveren van producten en diensten aan burgers en bedrijven. ([NORA; gegevensmanagement](#))

Om het handelen van overheidsorganisaties te kunnen reconstrueren moet het gegevensmanagement zo worden ingericht dat (digitale) overheidsgegevens, duurzaam toegankelijk zijn en blijven. Dit geldt vanaf het moment van creatie tot het moment dat de gegevens niet meer nodig zijn.

Gegevensmanagement ontfermt zich over vragen als:

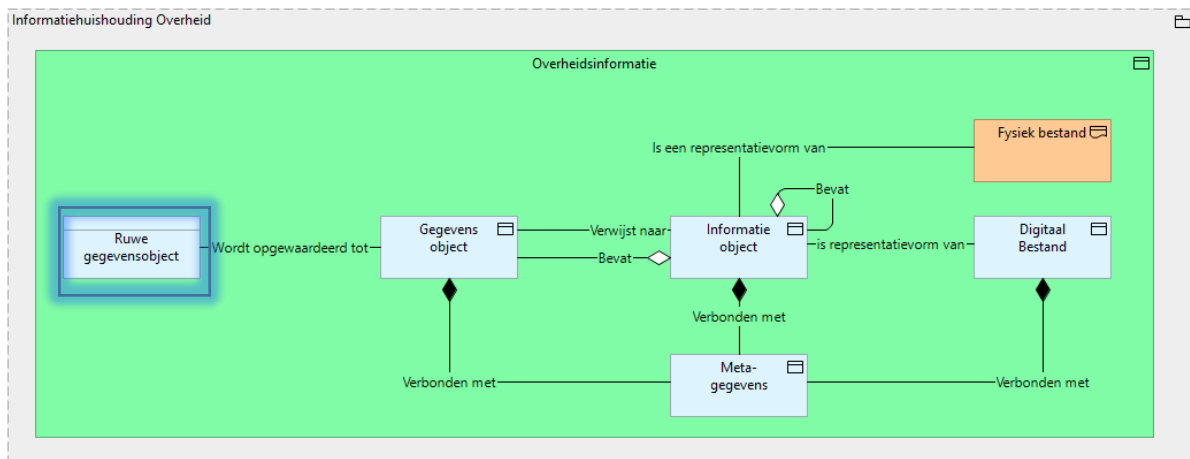
- welke bewaartermijnen hanteren we voor gegevens?
- Hoe maken we gegevens toegankelijk voor (her)gebruik?
- Hoe zorgen we dat gegevens betrouwbaar zijn?

Overheidsinformatie: is alle informatie die de overheid zelf maakt of van een ander ontvangt bij het uitvoeren van haar taken. Ongeacht bijvoorbeeld vorm, inhoud, status, of vindplaats.

Onder overheidsinformatie vallen ook gegevens en metagegevens. Informatie die niet met een wettelijke overheidstaak te maken heeft, valt niet onder overheidsinformatie. Zoals reclamemateriaal of mailings over een personeelsfeest.

CONCEPT

< Subpagina >Het ruwe gegevensobject

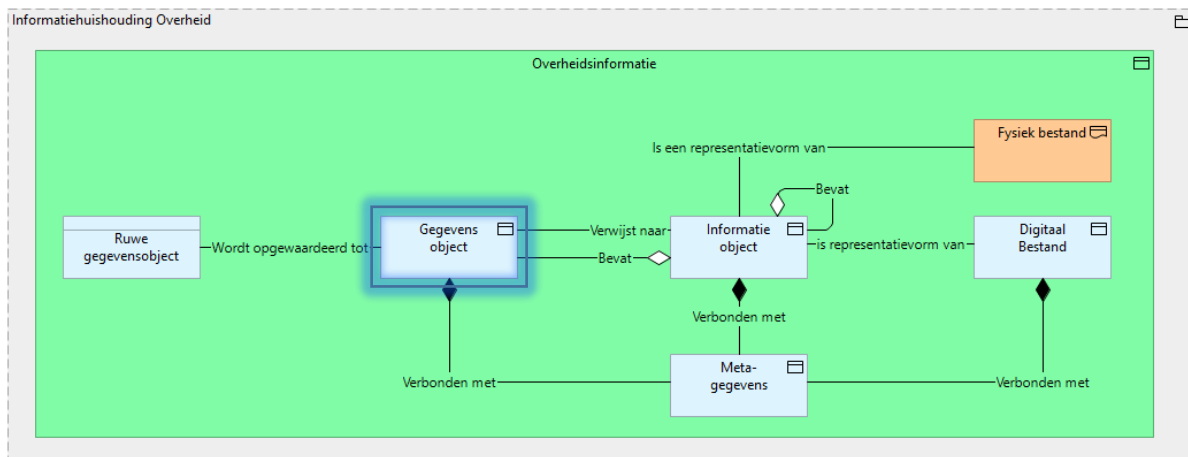
Ruwe Gegevensobject: Ruwe gegevens zijn onbewerkte losstaande getallen, hoeveelheden en grootheden zonder directe betekenis, die een organisatie verzameld en registreert. Ruwe gegevens worden opgeslagen in bitreeksen en bevatten de manier om deze reeksen om te zetten. Wanneer de ruwe gegevens worden omgezet, wordt het een gegevensobject. Het bevat nog geen definitie en/of context, behoudens bijvoorbeeld herkomstgegevens.

Voorbeeld uit de praktijk

Het opwaarderen van ruwe gegevens kan gezien worden als het interpreteerbaar maken van die ruwe gegevens. Je kunt namelijk geen betekenis geven aan enkel ruwe gegevens. Denk bijvoorbeeld aan metingen van uitstoot (ruwe gegevens) die worden gebruikt in de context (gegevens) van het verlenen van een omgevingsvergunning (informatie). De ruwe gegevens over de uitstoot krijgen pas betekenis wanneer het in context wordt gezien van grenswaarden voor het verlenen van een omgevingsvergunning op een specifieke locatie.

Op basis van de combinatie van aanvraaggegevens van aanvrager X en meetgegevens kun je als overheidsorganisatie een vergunning verlenen of weigeren. En wanneer je verantwoording aflegt over hoe je tot de beslissing bent gekomen voor het toewijzen of weigeren van de omgevingsvergunning, is het noodzakelijk om aan te geven hoe de ruwe gegevens zijn geïnterpreteerd. En om dat te doen zijn natuurlijk de ruwe gegevens wel nodig.

<Subpagina>Het gegevensobject

Gegevensobject: Is een objectief waarneembare neerslag van een feit, begrip of aanwijzing, op een bepaald medium geschikt voor overdracht, interpretatie, beheer of verwerking door een persoon of apparaat. Voorbeelden van gegevensobjecten zijn klantgegevens of een registratie van een boom met kenmerken soort, locatie, gesteldheid etc.

Begrip en samenhang

Binnen een gegevensobject zijn de gegevens voorzien van begrip en samenhang. De gegevens hebben betekenis binnen een context. Een voorbeeld zijn gegevens binnen de Basisregistratie Persoonsgegevens. Hierin staan waarden (bijvoorbeeld '01-06-2023') met daarbij begrip en samenhang (bijvoorbeeld: geboortedatum = 01-06-2023). Informatie ontstaat op het moment dat gegevenswaarden betekenis hebben c.q. kunnen worden geïnterpreteerd (bijvoorbeeld: een bepaald huishouden bestaat uit 3 personen op 1 juni 2023). Een ander voorbeeld is wanneer je gegevensobject 'persoon X' koppelt aan proces inschrijvingen voor een gegevensobject 'studie Y' aan gegevensobject 'school Z'. Dan krijg je een informatieobject inschrijving studie aan school Z.

Een vergelijkbaar voorbeeld, op basis van een begrippenmodel. Dit kan bestaan uit de begrippen:

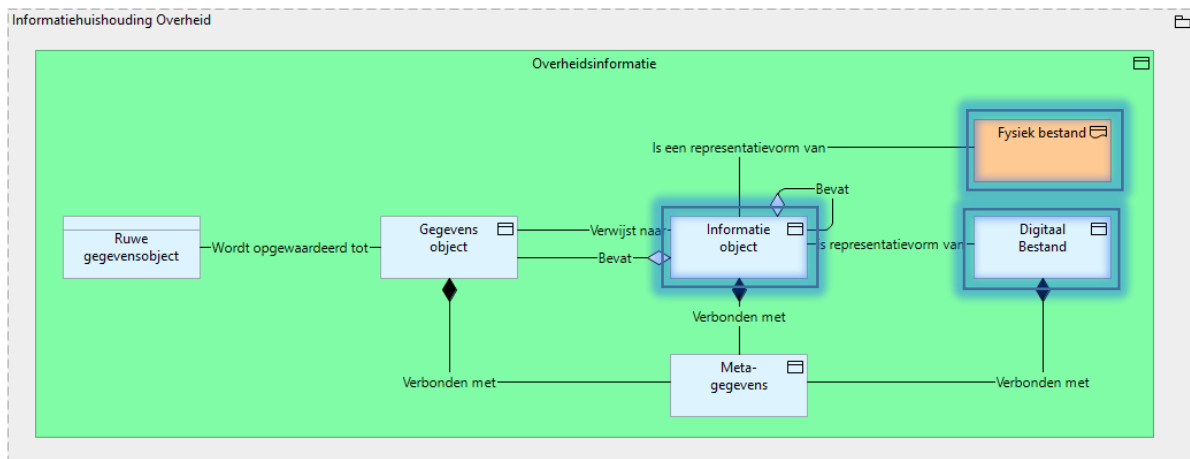
- Persoon
- Hond
- Zoogdier
- Eigenaar

Elk met een definitie. Een toepassing van het begrippenmodel in een informatiemodel beschrijft dat *Hond* en *Persoon* beide een *Zoogdier* zijn en dat een *Persoon* een relatie met een *Hond* kan hebben waarbij de *Persoon* een rol heeft als *Eigenaar*. Een toepassing van het informatiemodel in een gegevensset wordt gebruikt om door middel van twee informatieobjecten aan te geven dat de *Persoon* Paul *Eigenaar* is van de *Hond* Mila. Zo worden de gegevens met relaties gestructureerd.

Praktisch voorbeeld

Denk aan gegevens die in een *datawarehouse* voor analyse gebruikt worden. De gegevenssets die in het *datawarehouse* worden gebruikt zijn zelf net zo goed overheidsinformatie. De context waarin de gegevens gebruikt worden is weliswaar anders dan in de bron en het eindproduct; het heeft nog steeds een functie binnen het handelen van het overheidsorgaan. Het is daarom van belang om de duurzame toegankelijkheid van gegevenssets in een *datawarehouse* te garanderen. Alleen dan kan het handelen van de overheid goed worden gereconstrueerd. Voor een voorbeeld van een oplossing kun je de [handreiking Archivering Datawarehouses](#) raadplegen op KIA.

<Subpagina>Het informatieobject

Informatieobject: Een op zichzelf staand geheel van gegevensobjecten met een eigen identiteit. Bijvoorbeeld een document, databasegegevens, e-mailbericht (met bijlagen), (zaak) dossier, internetsite (of een deel ervan), foto/afbeelding, geluidsopname, wiki, blog enz.

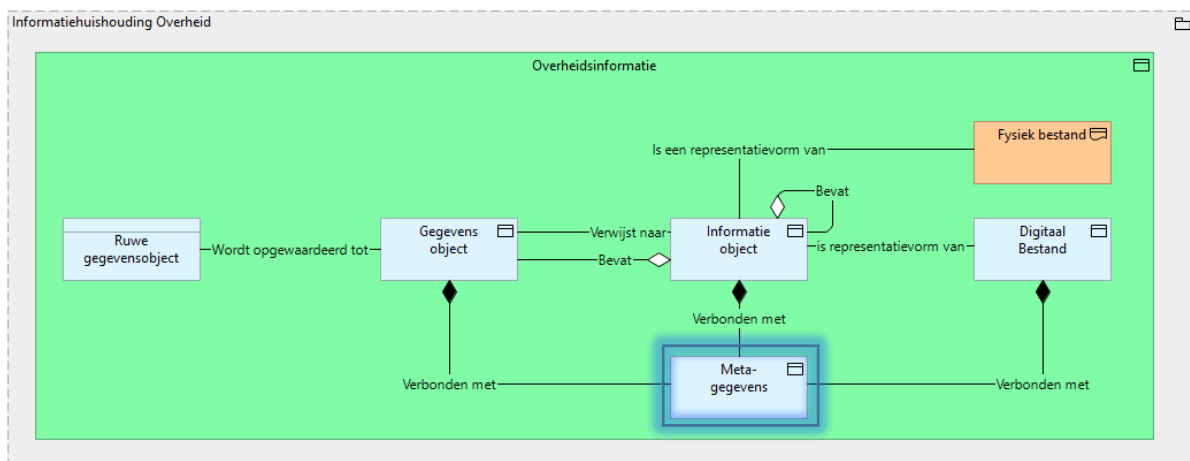
Document (als synoniem van informatieobject): het begrip 'document' wordt in de nieuwe Archiefwet gehanteerd. Hierbij wordt aangesloten op het begrip 'document' zoals dat in de Wet open overheid en de Wet hergebruik overheidsinformatie is opgenomen. Het gaat om alle documenten die door een overheidsorgaan worden opgemaakt of ontvangen en een relatie hebben met de uitvoering van de taken van een overheidsorgaan. De relatie met taken van een overheidsorgaan (context) zijn leidend. Een document is techniekneutraal en vorm onafhankelijk. Voorbeelden van documenten zijn database gegevens, e-mailbericht (met bijlagen), (zaak) dossier, internetsite (of een deel ervan), foto/afbeelding, geluidsopname, wiki, blog enz. Voor meer informatie zie [Nota van wijziging Archiefwet 2021](#)

Archiefbescheiden (als synoniem van informatieobject): het begrip 'archiefbescheiden' wordt gebruikt in de huidige [Archiefwet](#). In de nieuwe Archiefwet wordt het begrip 'document' gehanteerd in plaats van het begrip 'archiefbescheiden'. De betekenis en toepassing van beiden is hetzelfde.

Digitaal bestand: Is een elektronisch bestand (computerbestand) die bestaat uit een geordende verzameling van gegevens in elektronische vorm die door een elektrisch apparaat (computer, smartphone digitale videorecorder en dergelijke) onder één naam kan worden behandeld en aangesproken. We noemen dit ook wel digitale versie, representatie of manifestatie van een informatieobject. Deze representatie kan bestaan uit meerdere digitale bestanden, al dan niet geëmbed. Dat doet zich bijvoorbeeld voor als een e-mail met bijlages als één document wordt geregistreerd. Andere voorbeelden van een digitaal bestand zijn: webformulier voor de aanvraag van een vergunning of een digitale aangifte inkomstenbelasting.

Fysiek Bestand: Is een bestand in een stoffelijke vorm en bestaat uit een geordend verzameling van gegevens (meestal in papieren vorm) die door een mens onder één naam kan worden behandeld en aangesproken. We noemen dit ook wel een fysieke versie, representatie of manifestatie van een informatieobject.

<Subpagina>Metagegevens

Metagegevens: Worden ook wel metadata genoemd. Zijn gegevens die context, inhoud, structuur en vorm van informatie en het beheer ervan door de tijd heen beschrijven ([NORA](#)). Metagegevens zijn essentieel om overheidsinformatie te kunnen vinden, begrijpen, tonen, te behouden en gebruiken.

In het model wordt getoond dat het gegevensobject, het informatieobject en het digitaal bestand onlosmakelijk verbonden zijn met metagegevens. Metagegevens worden gebruikt om gegevens en informatie leesbaar, beschikbaar, vindbaar, betrouwbaar, interpreteerbaar en toekomstbestendig te maken en behouden. Oftewel om het duurzaam toegankelijk te maken en behouden. De metagegevens zijn noodzakelijk om gegevens- en informatieobjecten te kunnen gebruiken en te beheren. Het gegevens- of informatieobject wordt dan opgeslagen in combinatie met (gestructureerd opgeslagen) metagegevens die het beschrijven. Voor een verdere uitleg over waarom je metagegevens nodig hebt, verwijzen we naar [de NORA](#).